

Η προστατευόμενη περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Τα ορεινά δασικά οικοσυστήματα της Βόρειας Πίνδου διατηρούν για πολλούς αιώνες μια θαυμαστή σχέση ισορροπίας και συμβίωσης με τον άνθρωπο. Βοηθήσαν καθοριστικά στην επιβίωσή του, κέρδισαν το σεβασμό του και καθόρισαν τις δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν στην ευρύτερη περιοχή.

Στα τέλη του 20ού αιώνα, η ανάγκη για τη διατήρησή αυτών των οικοσυστημάτων, σε συνδυασμό με την ισορροπία βιώσιμη ανάπτυξη και τις συμβατές ανθρώπινες δραστηριότητες, επέβαλε το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός οργανωμένου συστήματος αειφορικής διαχείρισης και λειτουργίας, που θα προστατεύει και θα αναδεικνύει αποτελεσματικά την περιοχή.

Με απόφαση της Ελληνικής Πολιτείας, τον Ιούνιο του 2005 με την ΚΥΑ 23069 ιδρύθηκε το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, το οποίο ενώνει τον Εθνικό Δρυμό Πίνδου (Βάλλια Κάλντα) με τον Εθνικό Δρυμό Βίκου & Αώου και την μεταξύ τους περιοχή, δημιουργώντας τη μεγαλύτερη κερσαία προστατευόμενη περιοχή στην Ελλάδα, με συνολική έκταση 1.969.741 στρεμμάτων, η οποία καταλαμβάνει ολόκληρο σχεδόν το Ζαγόρι, περιοχές της Κόνιτσας και του Μετσόβου και το δυτικό τμήμα του Νομού Γρεβενών.

Επιπρόσθετα στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, εκτός από τους δύο Εθνικούς Δρυμούς, περιλαμβάνονται έντεκα περιοχές που ανήκουν στο Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «ΦΥΣΗ 2000» (NATURA 2000), έντεκα Καταφύγια Άγριας Ζωής, Τονία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, μία περιοχή χαρακτηρισμένη ως Βιογενετικό Αποθέμα στη Βάλλια Κάλντα και ένα Γεωπάρκο, το Γεωπάρκο Βίκου-Αώου ενταγμένο στο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO.

Το μέγεθος της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και η ανάγκη να συνδυαστεί η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με τη διατήρηση και επέκταση των ήπιων παραγωγικών δραστηριοτήτων, οδήγησε στην οριοθέτηση δύο συγκεκριμένων ζωνών προστασίας εντός της **περιοχής του Εθνικού Πάρκου**, της έκτασης δηλαδή που περικλείει τους περισσότερους από τους 82 οικισμούς του και κα-

ρακτηρίζεται από ηπιότερο βαθμό προστασίας. Για κάθε μία από τις δύο ζώνες ορίστηκαν οι επιτρεπόμενες χρήσεις και το καθεστώς προστασίας των οικοσυστημάτων τους. Συγκεκριμένα, ορίζονται ως **Περιοχές Προστασίας της Φύσης (Ζώνη Ι)** η περιοχή του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Πίνδου (Βάλλια Κάλντα), το φαράγγι του Βίκου και η χαράδρα του Αώου, οι οποίες χαρακτηρίζονται από τον υψηλότερο βαθμό προστασίας καθώς σκοπός της δημιουργίας τους είναι η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος ώστε να ακολουθήσει τη φυσική του εξέλιξη χωρίς ανθρώπινες παρεμβάσεις.

Γύρω από τις παραπάνω περιοχές, καθώς και σε ορισμένες επιπρόσθετες θέσεις του Εθνικού Πάρκου, εκτείνεται η **Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (Ζώνη ΙΙ)** σε τέσσερις επιμέρους περιοχές που επίσης χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό προστασίας αλλά εντός τους επιτρέπεται να εκτελούνται έργα και εργασίες, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες παραδοσιακού κυρίως χαρακτήρα. Επιπλέον, εκτός του Εθνικού Πάρκου και για την αποτελεσματικότερη προστασία του, έχουν χαρακτηριστεί ως **Περιφερειακή Ζώνη (Ζώνη ΙΙ)** τέσσερις επιμέρους περιοχές, σκοπός των οποίων είναι ο έλεγχος των χρήσεων γης, των δραστηριοτήτων και των έργων που ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον του Εθνικού Πάρκου καθώς και η διατήρηση και αποκατάσταση περιοχών σημαντικών για την προστασία της αρκούδας (*Ursus arctos*).

Σύμφωνα με τις γενικές ρυθμίσεις που διέπουν τις ζώνες, δεν επηρεάζονται οι τομείς της κτηνοτροφίας, της γεωργίας, της δασοκομίας, της διαχείρισης δασών, της εμπορίας και μεταποίησης τοπικών προϊόντων. Αντιθέτως, δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεγάλων τουριστικών εγκαταστάσεων και ξενοδοχειακών μονάδων, μεγάλων πτηνοτροφικών μονάδων και μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων, ενώ προωθούνται τα μικρά τουριστικά καταλύματα, τα ορειβατικά καταφύγια, η παραγωγή και μεταποίηση τοπικών προϊόντων και γενικά η ισορροπία ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον.

Ζαρκάδι
(*Capreolus capreolus*)

Σαλαμάνδρα
(*Colanninoides colanninoides*)

Η οικολογική αξία του Εθνικού Πάρκου

Η μεγάλη οικολογική αξία της προστατευόμενης περιοχής προκύπτει από το γεγονός ότι η περιοχή φιλοξενεί τύπους οικοσυστημάτων και είδη πανίδας και χλωρίδας που δεν συναντώνται ή είναι σπάνια σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και της Ευρώπης. Η ιδιαίτερη μορφολογία του εδάφους (ψηλά βουνά, χαράδρες, πλαγιές με διαφορετικό προσανατολισμό), η γεωλογία και η ύπαρξη ιδιαίτερων πετρωμάτων, η κλιματικές συνθήκες που επικρατούν, ο ανταγωνισμός των ειδών καθώς και η ανθρώπινη παρουσία επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη βιο-λογία της περιοχής. Στο Εθνικό Πάρκο φύονται περίπου **2.000 είδη χλωρίδας και βλάστησης**. Τα δάση Μαύρης Πεύκης (*Pinus nigra*) αποτελούν ένα από τα πιο χαρακτηριστικά δασικά οικοσυστήματα της περιοχής ενώ στα μεγαλύτερα υψόμετρα συναντάμε τη Λευκόδερμη Πεύκη (*Pinus heldreichii*) ή ρόμποθο. Επίσης σημαντική έκταση του Εθνικού Πάρκου καλύπτουν τα δάση οξέας και τα δρυοδάση. Όλα τα δάση της προστατευόμενης περιοχής καθώς και τα αλπικά και υπαλπικά τμήματά της κοσμούν εντυπωσιακά αγριολούλουδα, σπάνιες ορχιδέες, βότανα και φαρμακευτικά φυτά καθώς και εκατοντάδες είδη μανιταριών. Πολλά από τα είδη της περιοχής είναι σπάνια και ενδημικά. Η άγρια πανίδα του Εθνικού Πάρκου είναι επίσης πλούσια και περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα σπάνια θηλαστικά της χώρας, έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα **60 είδη θηλαστικών, 186 είδη πουλιών, 30 είδη ερπετών, 14 είδη αμφιβίων και 17 είδη ψα-ριών**.

Εμβληματικό είδος της περιοχής αποτελεί το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) το οποίο δια-τηρεί στην Πίνδο τον μεγαλύτερο ελληνικό πλη-θυσμό του όπως αντίστοιχα και η καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*), το πιο μεγάλο από τα θηλαστικά του Εθνικού Πάρκου, που επίσης διατηρεί στην περιο-

χή τον μεγαλύτερο πληθυσμό της στην Ελλάδα. Ο λύκος (*Canis lupus*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*) και η βίδρα (*Lutra lutra*) βίνουν ζωή στα δάση και τα υδάτινα οικοσυστήματα της περιοχής ενώ τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί μεγάλη αύξηση του πληθυσμού του αγριόχοιρου (*Sus scrofa*). Επίσης, στην περιοχή υπάρχουν ενδείξεις για αποραδική παρουσία του λύγκα (*Lynx lynx*), του μεγαλύτερου αιλουροειδούς της Ευρώπης.

Αρνητικά πουλιά, όπως ο παγκοσμίως απειλούμενος με εξαφάνιση ασηρονάρης (*Neophron percnopterus*), το «άλογο του κούκου» όπως ονομάζεται τοπικά, ο χρυσοετός (*Aquila chrysaetos*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*) το πιο γρήγορο γεράκι του κόσμου και ο φιδαιετός (*Circus baccatus*), αποτελούν τα πιο εμβληματικά αρνητικά του Εθνικού Πάρκου. Όσον αφορά στα ερπετά, τα περισσότερα είδη εντοπίζονται στα χαμηλότερα υψόμετρα του Εθνικού Πάρκου όπως η κρασπεδοτή χελώνα (*Testudo marginata*), η σαίτα (*Coluber najadum*), το σπιτόφιδο (*Elaphe situla*) κ.α. Οι αλπικοί τρίτωνες ή αλλιώς «δρακάκια» (*Triturus alpestris*) αποτελούν το χαρακτηριστικότερο από τα αμφίβια της περιοχής. Ενώ από τα είδη ψα-ριών που απαντώνται στην περιοχή ο πινδοβίος (*Oxyneomacheilus pinus*) είναι τοπικό ενδημικό είδος που απαντά μόνο στον ποταμό Αώο και που-θενά αλλού στον κόσμο. Στον Αώο και τους πα-ραποτάμους του απαντάται και ο σπάνιος για την Ελλάδα χελιδάς (*Pachychilon pictum*). Περισσότερο γνωστά είδη ψαριών που συναντώνται στο Εθνι-κό Πάρκο είναι τα δύο ενδημικά είδη πέστροφας (*Salmo farioides* και *Salmo pelagonicus*), ο κέρα-φος των γλυτών περών (*Squalius* sp.), ο σέρπης (*Chondrostoma vardanense*) και η μπριάνα (*Barbus* sp.). Η πέστροφα προτιμά κρύα, δίσυγη και πλούσια σε οξυγόνο νερά και πετρώδη πυθμένα.

Καφέ αρκούδα
(*Ursus arctos*)

Πετρίτης
(*Falco peregrinus*)

Έπιστ. Παρακολούθηση

Ορχιδέα
(*Acamptis pyramidalis*)

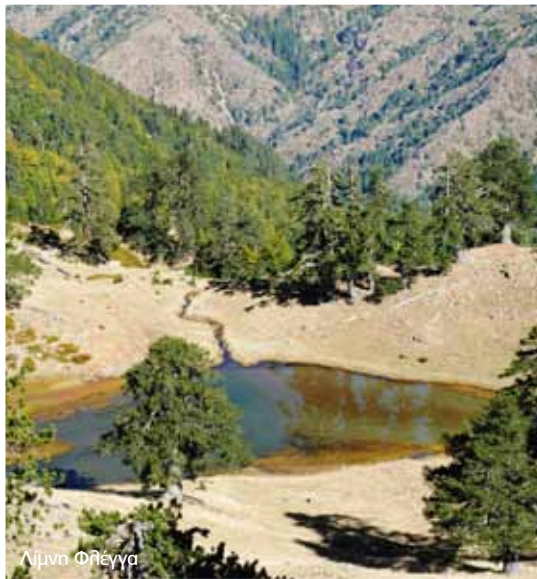
Κ.Π. Μετσόβου

Εποπτεία - Φύλαξη

Βάλλια Κάλντα

Ψιόν Φαλλήνη

Δικάρφο

Αγριόγιδο
(*Rupicapra rupicapra*)

Εποπτεία - Φύλαξη

Εποπτεία - Φύλαξη

Βάλλια Κάλντα

Γεφύρι Κalkedra, Τρίκαμο

Χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας

Χιονοδρομικά Κέντρα

Στο όρος Βασιλίτσα (υψόμετρο 2.249 m) λειτουργεί από το 1975 χιονοδρομικό κέντρο, το οποίο στην πορεία, λόγω των πλεονεκτημάτων που διαθέτει, μετεξελίχθηκε σε Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο, διαχειριζόμενο από αρμόδια Επιτροπή Διοίκησης (ΝΠΔΔ) εποπτευόμενη από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού). Η εξαιρετική ποιότητα και η μεγάλη διάρκεια του χιονιού το καθιστούν ένα από τα σπουδαιότερα Χιονοδρομικά Κέντρα της χώρας, με πολλαπλές δυνατότητες χιονοδρομιών (αλπική, αντοχής, χιονοσανίδα κ.ά.). Το Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας βρίσκεται βορειοδυτικά των Γρεβενών, σε απόσταση 42 Km από την πόλη. Διαθέτει 18 πίστες, η μία εκ των οποίων αποτελεί την μεγαλύτερη φυσική πίστα χιονοδρομιών της Ελλάδας, 4 σκρόνους

Φορέας Διαχείρισης

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου - Αώου και Πίνδου ιδρύθηκε το 2002 με τον Ν. 3044 ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, κοινωφελέους χαρακτήρα, διοικείται από εντεκα-μελές Διοικητικό Συμβούλιο και εποπτεύεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο Φορέας Διαχείρισης είναι υπεύθυνος για την διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής υλοποιώντας δράσεις και λαμβάνοντας μέτρα που είναι απαραίτητα για την προστασία, οργάνωση και λειτουργία της περιοχής στοχεύοντας παράλληλα στην ανάδειξη όλων των αξιών της. Οι Διοικητικές Υπηρεσίες στεγάζονται και λειτουργούν στο Παράρτημα του στους Ασπράγγελλους του Δήμου Ζαγορίου. Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης αριθμεί συνολικά 22 άτομα επιστημονικό προσωπικό,

Εκδρομή Εργινέας Περιβάλλοντος

Χαράδρα Αώου

Τρανεζίτσα - Κόνιτσα

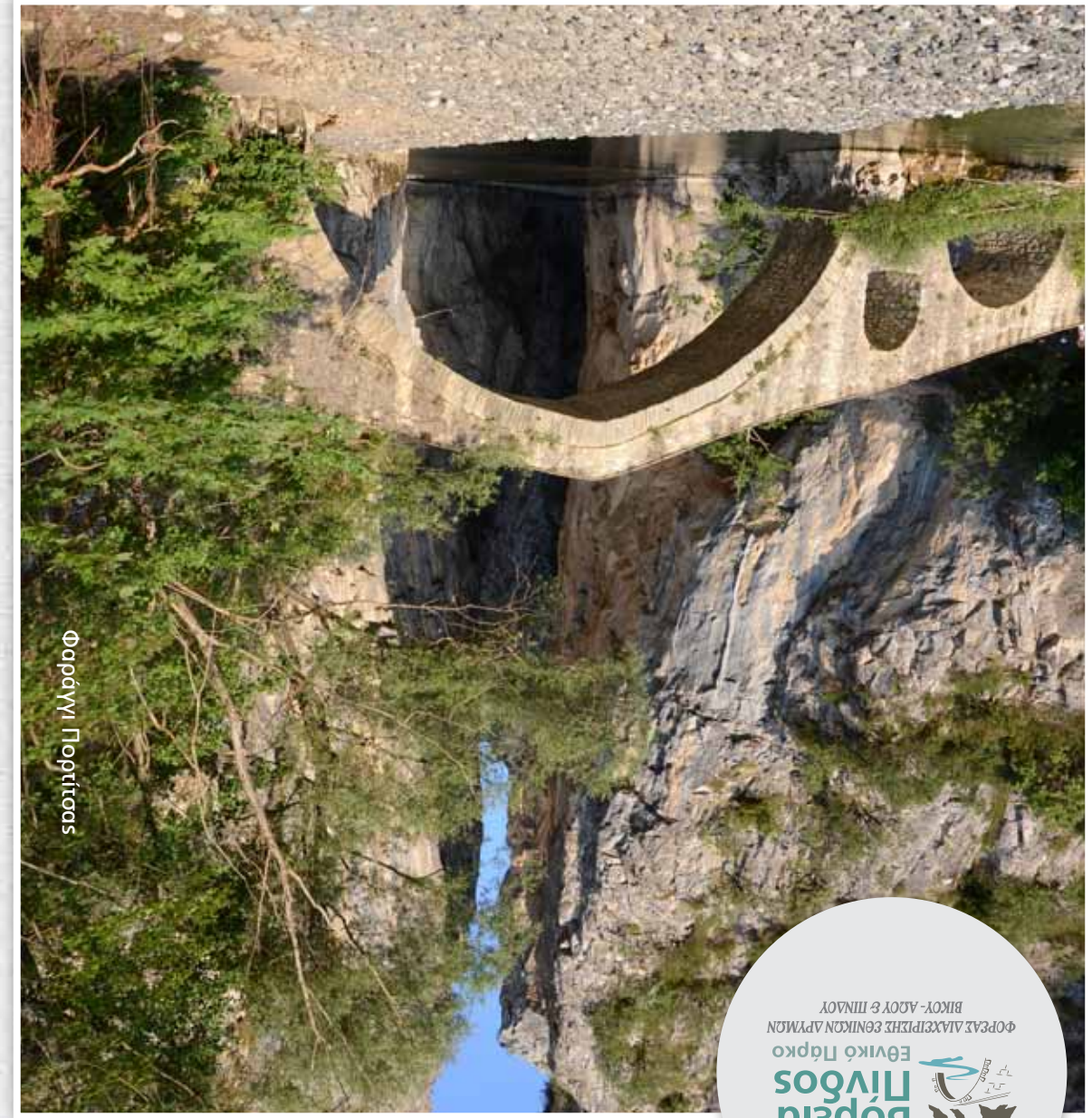

Φαράγγι Βίκου

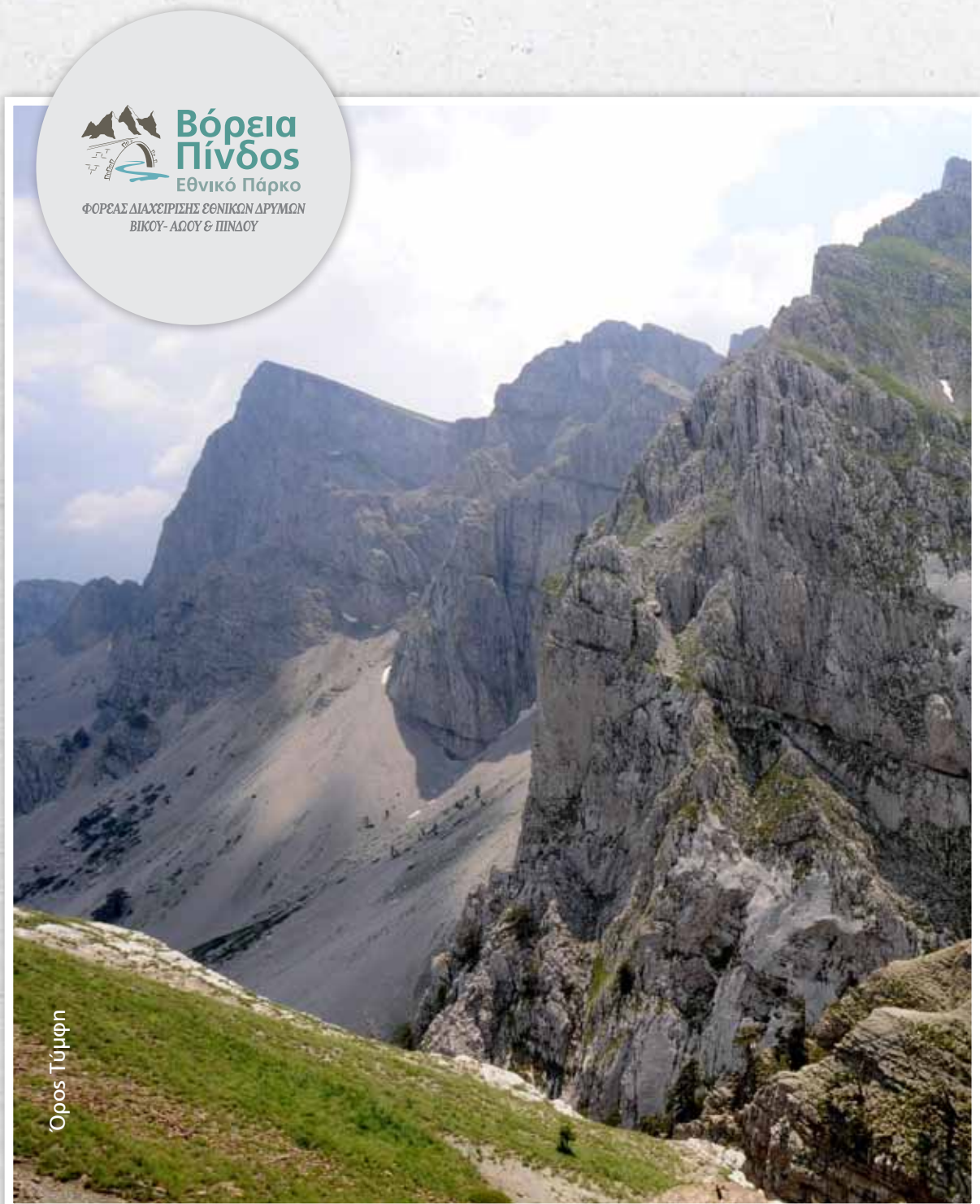
αναβατήρες, έναν τριθέσιο, έναν διθέσιο και ένα baby-lift, 3 σαλές, ένα καταφύγιο - ξενώνα και αρκετούς οικίσκους για διάφορες χρήσεις. Για πληροφορίες σχετικές με περιόδους και ώρες λειτουργίας του Χιονοδρομικού Κέντρου : Επιτροπή Διοίκησης ΕΧΚ Βασιλίτσας, τηλ. 24620 76530, website: www.vasilitsa.com. Επίσης, στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου λειτουργεί το Χιονοδρομικό Κέντρο «Ποιήσιές» του Μετσόβου, το οποίο διαθέτει πέντε πίστες, δύο σκρόνους αναβατήρες, ένα baby-lift και απο-τελεί ένα από τα πιο κατάλληλα Χιονοδρομικά Κέντρα για την εκμάθηση σκι. Για πληροφορίες σχετικές με περιόδους και ώρες λειτουργίας του Χιονοδρομικού Κέντρου: Τηλ.: 26560 29111, website: www.metsovo-ski.gr.

φύλακες και ξεναγούς το έργο των οποίων συν-ίσταται στην παρακολούθηση των σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων, επίσης στην επίτευξη – φύ-λαξη της περιοχής, διαθέτοντας τέσσερα κλημά-κια Φύλαξης με περιοχές ευθύνης το Ζαγόρι, την Κόνιτσα, το Μετσόβο και την περιοχή των Γρεβε-νών. Επιπλέον ο Φορέας παρέχει γνωμοδοτήσεις για έργα που υλοποιούνται εντός της περιοχής ευθύνης του ενώ για την ανάδειξη και προβολή του Εθνικού Πάρκου λειτουργεί τέσσερα Κέντρα Πληροφόρησης σε κομβικά σημεία της, περιο-χής (Ασπράγγελλοι, Μικρά Πάπιγκα, Μετσόβο και Μαυραναίοι Γρεβενών) και υλοποιεί δράσεις ενη-μέρφωσης – ευαισθητοποίησης για τον τοπικό πλη-θυσμό, τους επισκέπτες και τους μαθητές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Οι φωτογραφίες του εντύπου ανήκουν στο φωτογραφικό αρχείο του Φορέα Διαχείρισης και οι στο προσωπικό αρχείο του Ι.Τ.Τα-ζίου και του Ε.Π.Π.

Φαράγγι Ποιήσιες

Όρος Τύμφη